

How Many Haddasim and Aravos?

#2 סוכה ד' ע

מ'תנ"י א"ר ישמעאל:
 אומר שלשה הדסים ושתי ערבות לולב אחד
 ואתרוג אחד אפילו שנים קטומים ואחד אינו
 קטום ר' טרפון אומר אפי' שלשתן קטומים
 ר"ע אומר כשם שלולב אחד ואתרוג אחד
 כך הדס אחד וערבה אחת.
 ואפילו שנים קטומין. אהדיקס קא.

מנהגים דק"ק מנהג סכך קס"ו
 Rav Yosef Schammes (1604-1678)
 והמנהג ליקח ס"ח כדי ערבה ללולב, כמניין לולב.
 וכמניין חיים, ורמז לכל התורה המתחיל בכ' ומסיים בלמ"ד, ועשרים וארבע מתחיל
 בו"ו ומסיים בלמ"ד, אותיות לולב"ב.
 תרנא (1448-1574) ע"א אורח חיים

#3

א. מצות ארבעה מינים, (א) אש"טל (ב) פל אחד לולב אחד (ג) ושתי ערבות (ד) ושלושה הדסים
 (ה) (ובמקום הדקק דליפא הדס קשר (ו) סגי לה בחד (ז) (ח) דלא קטום) (כ"י ס"י תרמו בשם א"ח.)

תשובת הגאונים ע"ד
 ועכשו נהגו במקומים תשובה

#6

במחיצתא כמחזורות שלא לפחות מששים ושמונה מין
 לולב באגודה ויש מי שעשה שבעים כנגד ע' פרי החג
 ויש מי שעשה ס"ט מין הדס.

אור אורה חיים הלכות לולב תרנא

#4 (1269-1343)

כתב רב עמרם
 נהגו במקומינו במתיבתא מכמה דורות שלא לשח' משושי ושמונה
 ערבות כמנין לולב ויש מוסיפין עד שבעים כמנין הפרים.

אברהם בן נתן
 (1155-1215)

#5 ספר הלכות לולב המנהיג

יט' ושמעתי שיש מקומות שנותנין בלולב ס"ח בדים של הדס כמנין לולב, ואני סצאתי
 מצוה מן הסוכות להיות בלולב עלין כמנין לולב, (אב"ן הירחי). וכתב
 רב נטרונאי ז"ל שהדס של לולב אין צריך שיהא עבות אלא שלשה בדין בלבד והלכה
 כר' טרפון ואפי' אליבא דר' ישמעאל ור' עקיבא דמחסידי ספי מר' טרפון לא מצרכי אלא שלשה
 בדין, וזה שנהגו להרבות בו כדי לנאותו.

לכות מן הלכות מ"א קס"ב
 #7 יוסף קארו (1581-1658)

שם ל"ד: שלשה הדסין ושתי ערבות ולולב אחד ואתרוג אחד ואפילו שנים
 קטומין ואחד שאינו קטום ועכשיו נהגו במקומנו במתיבתא כמה דורות שלא
 לפחות מששים ושמונה בדין ז' [כמנין] לולב.

#10 Tosefos Succah 34b

ערבי נחל שתיים. אפילו נותן כמה הדסים וכמה ערבות בלולב אין זה בל תוסיף אפילו למ"ד צריך אגד אא"כ
 מוסיף מין אחר כדפרישית בסוף ראוהו בית דין (ר"ה דף כח: ד"ה ומנא):

#11 Tosefos Rosh Hashanah 28b

ומנא תימרא דתנן... דלא שייך בל תוסיף בעשיית המצוה שתי פעמים וברכת כהנים נמי אפי' מברכין כמה
 פעמים לצבור אחד אין זה בל תוסיף אלא אם כן מוסיף ברכה אחת כגון יוסף (ה) עליכם ככם (דברים א) או
 כיוצא בה וכן אם נטל לולב כמה פעמים ביום או אוכל בפסח כמה זיתים של מצה אין זה בל תוסיף... וכן בהדס
 וערבה שבלולב אפילו נותן כמה הדסים וכמה ערבות בלולב אין זה בל תוסיף אפילו למ"ד צריך אגד אלא אם
 כן מוסיף מין אחר...

מרדכי (1250-1298) סוכה
 #13

רי"ב (1200-1270)

אור לרוע ה' סוכה ר' צחק בן אשה
 דהלכה כר"ע דאי עביד חד ולא קטום כשר והוא [הדין] לערבה שדי בערבה
 אחת ורין באתרוג ולולב והדס אחד וערבה אחת. וכמדרשה אני שכך ראיתי
 בצרפת עושין אבל יש נודנין שעושין ע"א פארות של ערבה כמנין לולב כג'
 וזו ס"ח ג' כנגד אתרוג לולב והדס רבי ע"א כנגד סנהדרין נחלה וכן
 מרג כשישבה.

#8

Rambam Hilchos Lulav 7:7 (1135-1204)

כמה נוטל מהן. לולב אחד ואתרוג אחד ושני בדי ערבה ושלושה בדי הדס. ואם רצה להוסיף
 בהדס כדי שתהיה אגודה גדולה מוסיף ונוי מצוה הוא. אבל שאר המינים אין מוסיפין על
 מינים ואין גורעין מהן ואם הוסיף או גרע (פסול)
 כמה נוטל וכו'. כתב הראב"ן ז"ל לא שמעתי מעולם פסול בזה ולא איסור תוספת ולא גירוש ואפילו לר' יהודה
 דאמר לולב צריך אגד דהא אמר רבא מ"ט דר' יהודה דאמר אין אוגדין את הלולב אלא במינו קסבר לולב צריך
 אגד ואי אגיד ביה מינא אחריתא הוה ליה מוסיף מכלל דכי קטיר ליה בסבי ובעיקרא דדיקלא ליכא מוסיף אע"ג
 דאיכא ספי מלולב אחד וכ"ש לרבנן דאמרי א"צ אגד דאמרינן האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי, עכ"ל

#14

הלהות מייחוסיו, ה' א"ל סוכה
 R' Meir ben Yekusiel (killed 1298)

התוס' כתבו אפילו נותן כמה הדסים וכמה ע'
 בזה בל תוסיף אלא א"כ הוסיף מין אחר ע"ש בתוס'. ובכל ארץ אשכנז נודנין
 ערבה כמנין לולב ס"ח ג' קשרים רבי ע"א כמנין סנהדרין. עכ"ל

(2) #15 (1365-1427)

ספר מהרי"ל - לכות לולב

[ב] נשאל למהרי"ל סג"ל אמאי נומלין ס"ח גבעולי דערבי נחל 999 לולב, והשיב
נמנין לולב ס"ח. ורומז כל המקיים מצות לולב כאילו קיים כל התורה,
שנרמז תחילתה וסופה לולב, ב' דבראשית ל' דלעני כל ישראל ו' תחילת
ויקרא ל' דלבסוף ספר דברי הימים שהוא סיום כ"ד ספרים הרי לולב, וכן
איתא נמי במהרא"ק². וג' אגודות שבלולב נגד ג' אבות. ע"א, ס"ח גבעולי
של לולב וג' אגודות הרי הן ע"א כנגד ע"א סנהדרין³.

#16 (1570-1637)

Rav Yosef Yuzpa Hahn (Frankfurt)

יוסף אומץ

תת"ר

לירון בני אשכנז רמנהנו על פי סתחיל לטול ס"ח כרי ערבה להושענא
צריך קרקע וזהירות לעין שהיו לפחות שני ברים שלא נקטו ראשיתם
ושלא נשרו רוב עליהן יען מפני רבוי הכרים רגילין להשיר מהם רוב עליהן
ככונה כרי שלא תהיה סבולבלת כעלין על פני ארבה רלא הוי הירור, וסוב
בעני לחשוב כל יום שני ברין חדשים חוץ הערבה כי כל יום יום נחשים
עליהן וזה יוכל לעשות כלי התאזה לכן אוסור ועונש ערבה פסולה גדול יותר
יותר מעונש שאר הסינים כמו שאסרו חכמינו דל שעונש ביטול צעיה
לכן יותר מרובה מעונש ביטול חבלה מפני סעם זה.

#17 (1423-1490)

פ. 147 דק"י יער און"ח יוסף בן משה מניניא

וזכרתי כשרוצה לקשר לולבו, נופל ערבה אחת [וחתך בה מעט בראשה העב],
ואחיב נופל הערבה בין שחי ידיו, ובקע אותה באמצעה, ונופל חלק אחד מן הערבה,
וקושר ב' קשרים [נמורים], וכן [קושר בג' מקומות בתפיסת יד של לולב], ולא עשה
הערבה כמו סבעת, וכורך הצד האחר סביב הטבעת, משום שהוא כאיגוד של ירק,
וכשלוקח ערבה חדשה אינו קושר קשרים חדשים, כי המנהג באושמריך שלקחו רק ב'
בדי הערבה ללולב, כל ימי הסוכות, ובכל יום בחוה"מ לקחו הערבה הישנה מן
הלולב, ונותנים ערבה חדשה במקומה, אבל על התרם אינו מקפיד אם היה כלולבו ד'
או ה' ברין.

#18 פ' סוכות מנהגים ס"א אירנא

פ. 167 ויקח ב' בדי ערבת. הגי' (ג'): גי', ערבה (קפי) צריכה שיהא פיה
חלק ועלה שלה משוך וקניה אדום. ואורח חיים מכשיר שפיה אינה חלק לגמרי אלא
דומה קצת למגל [יד], גי'. וג' בדי הדם. וקושרין עם הלולב. וי"א שאסור להוסיף משום כל
תוסיף ונ"ל דטוב להוסיף ב' או ג' שאז ממה נפשך יש בהן ב' או ג' כשרים^ה.

הלכות לולב סימן תרנא

ט"ו (ט) ט"א יטל יותר מלולב אחד ואתרוג אחד, אבל בערבה והדס
תוסיף בה כל מה שירצה. ויש מי שפוסל (ס) להניח הדס (כה) שוטה בלולב נוסף על השלשה בדין
עבת, ויש מתירין. *להמדקקים אינם מוסיפים על שתי ערבות ושלשה הדסים עבת:

באור הלכה

#20 (1839-1933)

להמדקקים וכו' על שתי ערבות ועל שלשה הדסים עבת. הנה שמי
ערבות הוא, אפשר קדי לצאת דעת הרמב"ם שמתחלה היה דעתו לאסור בזה, אבל
בהדסים גם הוא מודה בה להתרא, כמבאר בהד"א בדברי, ומסתמא הוא לנוי,
ואולי הטעם על פי סוד, עין בלבוש. ופשוט דהיכי שיש לו קצת ספק על איזה
כד של הדס וערבה, או שרואה שעליהם נסים מאד ועלולים לפל מאד עליהם,
באפן זה פשוט דיוכל להוסיף כמה שירצה ואין למדקק לדקק בזה: